Gün

25 Kuruş — Haftalık Siyasî Kültür ve Aktüalite Dergisi — 30 Cumartesi-11-946

İçindekiler :

Sayı 29

Fikirler Hançerle Öldürülemez !

Yazan: ADİLOĞLU

Herşeyden önce şunu belirtmak isteriz ki, bu toprağı ve bu toprağın halkını sapına kadar sevmek demek: onun için de bulunduğu iktisadi ve İçtimaî realiteyi sapına kadar bilmek ve bu halkın saadeti uğruna herşeyi göze almış olmak demektir.

Hem bu tuzlu şartların dışında yaşamak, hem arslan payını kucaklamak sevdssında olanları artık tanıyoruz, ve mevcudiyetlerinden ıstırap duyuyorruz. Hamiyet saflarını haksız ve lüzumsuz yere işgal eden bu tatlı su balıkları gitsinler, kendilerini akvaryumlarda teşhir etsinler. Milletin dertleri başından aşkındır, böyle bozuk sazları akort etmeye, falsolu sesleri düzeltmeye yakti yoktur.

Volter, dokuz fare ile uğraşmaktansa bir arslanı tercih ederim derdi. Biz de, ömrümüzün geri kalan yıllarını demagojilerin değil hakikatlerin emrine verdik Bizim şarkılarımızda yaian, palavra, santaj ve türlü şaklabanlık nağmeleri yoktur. Bizim şarkılarımız, dünün ve bugünün ıztırapları ve yarının ümitleriyle yüklüdür Ne şahsi yükseliş şımarıklığı, ne şahsi çöküş korkusu.. Bizim sazımız böyle mızraplarla ses vermez.

Biz, mensup olduğu milleti, içtimaî saadete ulaşmış görmiyen ve elindeki bütün imkânları bu yolda harcamamış olan bir vatandaşta kendi başına mesut olmak ve rahat uyumak hakkı görmiyenlerdeniz.

Biz bedbin değiliz ve bundan nefret ederiz Fakat gayretlerimizi, medenî ihtiraslarımızı uyuşturan ahmakça bir nikbinliğin de millî şuurumuzda yer almasına asla taraftarlık edemeyiz. Millet ve memleket işlerinde dalkavukluk kadar, bozgunculuğun da, budalaca alkışlar kadar haince ıslık ve fısıltıların da yeri yoktur,

Cumhuriyet, tarihin kötü şartları içinde uyutulmuş olan bir milleti yatağından kaldırdı, ona ıstırabını avutan şarkılar söyledi. Uyuşturulmuş idrakini, paslanmış iradesini, insanî ihtiraslarını ve milletin bütün medenî cihazını tedavi ve tamir ederek faliyete geçirdi.

Şımdi bu millet yeryüzündeki mevkiini, diğer ileri

Türkiye İşçi Sendikaları

Sendikalar birliği dışında çalışan ve Türkiye çapında kurulan işçi sendikalarının Beşincisinin «Türkiye Demir ve Çelik sanayii işçileri sendikası» adı altında faaliyete geçmiş olduğunu haber vermiştik.

Bu sendikanın idare heyeti kurulmuş ve Başkanlığına Yüksek Mühendis Burhan Oğuz seçilmiştir.

Değerli arkadaşımıza ve heyetine başarılar dileriz.

Okuyucularımıza

Anadolu ve Trakyadaki bir çok okuyucularımızın «GÜN» ü kolaylıkla elde edemediklerini haber alıyoruz.

Bazı bayilerin dergimize karşı gösterdikleri hususî ve maksatlı ilgisizlik buna sebep olmaktadır. «GÜN» ü devamlı ve kolaylıkla edinmek istiyen okuyucularımızın tenzilâtlı abone fiyatlarından faydalanmalarını ve derhal abone olmalarını tavsiye ederiz.

Abone bedellerini aşağıdaki adrese gönderiniz :

(GÜN) posta kutusu
519 — İstanbul

Hasan Tanrıkut

Bu değerli arkadaşımız askerlik hizmetine çağırılmış olduğundan «Gün» ün imtiyaz sahipliği ve Neşriyat Müdürlüğünü, dergimizin müessisi Esat Âdil Müstecâbi deruhte etmiştir.

***

«Gün» Bu sayısından itibaren siyasî olarak yayınlanacaktır. Bu suretle «Gayri Sıyasî» oluşun sebebiyet verdiği tahdit ve kayıtlardan kurtulmuş bulunmaktadır,

Önümüzdeki sayıdan itibaren «Gün» daha geniş bir neşriyat hayatına girecektir.

T. S. P. Konferansları

Partinin her hafta cumartesi günleri verilmekte olan münakaşalı konferansları intizamla devam ettirilmektedir.

Çok ilgi çeken bu konferanların on ikincisi «Markscı politikanın Esasları» adı altında Esat Âdil Müstecabi tarafından verilmiştir.

On üçüncü konferans bugün, «Türkiyede ekalliyetler» adı altında verilecektir.

milletlerin ulaşmıs oldukları mevkii istiyor. Millet bu isteiğinde haklıdır. Cumhuriyetin de vazifesi bu isteği yerine getirmekten ibarettir.

Onu yolundan alıkoymak, onu tekrar geriletmiye çalışmak istemenin, her ileri adımı her ileri fıkri, her iyi güzel ve doğruya baltalamanın istemezdik yobazlığında ne farkı vardır?

Doğru ve yararlı olan sistemlere, metodlara ve hakikatlere yabancı damgası vurmakla; tepeden tırnağa kadar herşeyini değiştirmeyi ve en ileri medeniyet örneklerini almayı prensip sayan inkilapçılığımız inkâr edilmiş olmazmı? Fikirler hançerle öldürülemez. Bir fikri ancak daha doğru daha sağlam bir fikir tepeler. Bu da müsevi şartlar altında ve hürrüyet havası içinde yapılabilir. Hiç kimsenin, fikir mücadelesinde, vatandaşlik selâhiyetleri hudunu aşarak gayri mesul pozlar takınmıya hakkı yoktur,

Fikir mücadelesinin bir tek silahı vardır: o da kalemdir; Ancak demogoglar, korkaklar, davası çürük ve haksız olanlardır ki başka silâh kullanmıya tenezzül ederler ve buna lüzum görürler.

T. S. P. İzmir Vilâyet Şubesi

Haber aldığımıza göre Türkiye Sosyalist Partisinin İzmir vilâyet şubesi müteşebbüs icra komitesi kurulmuştur. Son günlerde, Sosyalist emekci ve köylü partisinin Izmir şnbesinden kalabalık bir grup istifa ederek T. S. P. ye iltihak etmiştir.

T. S P. Samsun şubesi

Dergimize gönderilen bir karar suretinde Türkiye Sosyalist partisinin Samsun vilâyet icra komitesinin istifa ettiği bildirilmektedir.

Her ne kadar bu kararda şubenin feshi tabiri kullanılmışsada, parti şubelerinin açılıp, kapanması ancak merkez icra komitesinin; feshetmek ise millî kongrenin selâhiyeti dahilinde bulunduğu ve böyle bir kararında kanunen hükümsüz olduğu, istifa eden heyet yerine yeni bir müteşebbüs heyetin faaliyete geçirileceği Parti Genel Sekreterliğince tavzihen bildirilmiştir.

Partinin Genel Sekreteri şunları da ilâve etmiştir.

Samsun müteşebbis icra komitesini teşkil edenlerin her biri idealist, inkılâpçı ve gayet değerli arkadaşlarımızdı. Bu arkadaşlarımızın istifaları herhangi bir anlaşmazlıktan ileri gelmiş değildir. Bil'akis bu değerli inkılâpcılar, siyasî bakımdan son derece hatalı olmakla beraber şaesî fazilet göstererek mücadele sahasını ayni derecede inkılâpçı olduklarına şüphe etmediğimiz emekci ve köylü partisinin Samsun şubesine terk etmeyi, kendi görüşlerine göre uygun bulmuşlardır. Bu mesele üzerindeki düşüncelerini Genel Sekreter şu sözler ile tamamlamıştır :

Davamızı herkesten daha iyi yürütüp, daha iyi başaracağımızdan emin olmasaydık Samsundaki arkadaşlarımızın bu faziletini bir siyasî hata saymazdık ve kendilerini tebrik etmekten çekinmezdik.

Sendikaların Gelişmesi Mahzurlumu dur?

Esat Âdil

Cumhuriyet devrinin çok uzun süren sıkı baskı rejiminden az çok kurtulup serbest teşkilatlanma rejimine geçişiniz, her kesce bilindiği gibi henüz beş on aylık bir meseledir.

Türk cemiyetinin çeşitli sınıf ve zümrelerinden her biri bu serbest teşkilatlanma rejiminden kendi payına faydalanmak yolunda ileri atılırken işci sınıfı da aynı hakkı kullanarak sendika adını taşıyan meslek birlikleri içinde toplanmaya koyuldu. Işci sınıfının bu tarzda teşkilâtlanması memleketimizde de bütün dünyada olageldiği gibi oldu. Bu hareket tarzının ne şaşılacak, ne yadırganacak ne de korkulacak bir tarafı yokdu ve olamazdı.

Nerede kaldıki, teşkilâtlanma işinde en geri kalmış, hatta bu fırsatı bu hüne kadar hiç de elde edememiş olan biricik halk kitlesi, işçi sınıfı idi. Küçük esnafın, Tüccarın, büyük sermayedarın, münevverin, köylünün çeşitli teşekkülleri yanında işçinin meslek ve emek haklarını topluca gözetecek, koruyacak hiç bir teşekkülü yoktu.

Bir milyonu aşan yer altı ve yer üstü Türk işçisinin dağınıklıktan, başı boş birer ferd olmaktan çıkarak cemiyete daha yararlı bir hale gelmesini sağlayacak şekilde teşkilâtatlanmasını arzulamamanın veya böyle bir hareketi yadırgamanın, düpe düz bir gerilik, apaçık bir yobazlık olduğunu söylersek meseleyi iyice anlatmış s.yılmayız. Çünki işçî sınıfini bir memlekette meslekî teşekküllerden mahrum etmek demek, cemiyeti bilgili bir istihsal cihazından mahrum etmek demektir. Ayni zamanda bu, cemiyette sınıfların ahenkli bir şekile gelişmemesine, dolayısiyle içtimaî adaletin hiçe sayılmasına da sebep olur. Bu ise, cemiyeti düzensizliğe, geriliğe sürükler.

Şu adalet prensibine sanırım ki, kimse itiraz edemez: Bir memlekette sermayenin teşkilâtlanmasına, kuvvetinin artmasına, kendini korumasına elverişli olan bir içtimaî nizamın, oyni nisbette emekin de teşkilâtlanmasına, kendini korumasına elverişli olması icabeder· Aksi halde içtimaî adaletin bu eğri terazisi cemiyetin gelişmesine değil, çürümesine bir başlangıç sayılabilir.

Meseleyi neresinden yoklrr, neresinden incelersek yine hep aynı noktaya varacağımızdan asla şüphe edilmemelidir. İşte içtimaî problemlerin bn müşterek noktası bize; cemiyetin diğer sınıf veya zümreleri gibi, işçi sınıfının da kendi hakları bakımından teşkilâtlanmasının her zaman faydalı, lüzumlu ve bunun önlenmesinin daima zararlı olduğunu öğretmiştir.

Türkiyede, işçi sınıfının siyasi mahiyette olmıyan teşkilâtlanmasının iki istikamette gelişmekte olduğunu görmekteyiz. Biri, sendika adını taşıyan serbest teşkilâtlanma. ötekisi, yarı resmî teşkilâtlanma.

Şurasını iyice açıklamak isteriz ki, bu yarı resmî teşekkülünün işçi sendikalalarına karşı sert bir cephe alışından bu gibi teşekküllerin ardında ya hükâmetin, yahut Cumhuriyet Halk Partisi'nin yarı resmi bir dayanak olarak gizlendiğini seziyoruz.

İşte meseleyi çatallaştıran sebepte budur. İşçi sınıfını kendi başına teşkilâtlanmaya bırakmıyarak, gerisinde bir takım siyasî veya resmî dayanaklar bulundurmak neden ileri geliyor?

İşçi teşekkülleri birer meslek topluluklarıdır, siyasî mahiyetleri yoktur. Şüphesiz bundan, işçi fert olarak siyasetle meşgul olmıyacaktır manası çıkarılamaz. İşçi fert olarak her vatandaş gibi siyasî ve medenî haklarını kullanır ve istediği siyasî partiye elbette girebilir. Ancak bir meslek birliği içinde fert olarak siyaset yapmaması gerektir. Işte ana prensip budur.

Halbuki, ortada bu prensiple aykırı düşen bazı hareketler sezilmektedir. Meselâ Halk Partisinin, dolayisile hükûmetin desteklediği bazı teşekküller meslek birliklerinin gayri siyasî karekterini zedelemektedir. Halk Partisinin bu hareket tarzı, meselâ Türkiye Sosyalist Partisinin « sendikacı, sendikası içinde particilik ve siyaset güdmeyecektir« kararınada aykırı düşmektedir.

Halk Partisinin veya hükûmetin serbest bir teşekkül olan sendikalara karşı bazı zorluklar ortaya şürmesi, diğer siyasî partiler üzerinde bir provokasyon yapmağa, onları da işçi teşekkülleri üzerinde müdahalelere sürüklemeye matuf maksatlı bir hareket ise, bunun açık manası serbest işçi teşkilâtlanma hareketini sakatlamak ve işçi kitlesini kendi siyasî mücadele kamplarında toplamak ve kendı maksatlarına göra istediği gibi kullanmak istemesinden ibarettir.

Bu gizli hareketin ne gibi siyasî sebeplere dayandığını, son günlerde ;bazı gazetelerin ballandıra ballandıra yayınladığı bazı haberlerden faydalanarak daha iyi kavramış bulunuyoruz.

Bu haberlere göre, hükûmet adına Çalışma Bakanlığı yeni bir kanun tasarısı hazırlamış, ve

Azerbaycanda Millî Uyanış.

H. Jale

Şehinşah Riza Pehlevi devrinde İranda ne gibi bir istibdadın hüküm sürdüğü ve bahusus İranda yaşayan ve sayıca 5 milyondan fazla olan İran türklerinin ne kadar tezyif edildiği artık her kesçe malumdur.

Şehinşah Pehlevi sistematik bir surette Azerbaycanlılara kendi milliyetlerini, dillerini ve hatta tarihlerini unutturmak istiyordu; bu işe kısmen de muvaffak olmadı denilemez. Sayısız, cesur ve yılmaz milliyetçi Azerilerin yanı başında, Tahranda oturan ve Pehlevi rejimini göklere çıkaran, kendi vatandaş ve yurttaşlarının hürriyet ve hakları pahasına rütbe ve para kazanan üç beş karektersiz (**Pervereşe** Efkar) methiyecisi bu sistamatik yıkıcı siyasetin başlıca mahsulüdür. Bunlar, Azerbaycan halkı bütün haklarından mahrum olarak Tahran yüksek memurlarının tahkirlerine maruz kaldığı halde, hendi vaziyetlerini kurtarmak için Azerbeycan halkı namına söz söylüyor ve müstebit şehinşaha, gönderdiği memurlardan dolayı üstelik minnattarlıkta gösteriyorlardı.

Azerbaycan halkı İsanın 20 senelik geçirdiği istibdat devrinde, tarihinin en ağır senelerini yaşamıştır, Azeri'lerin bütün İran halkının maruz bulunduğu fenamuamelede, başka bir kültür dil ve ırka mensup oldukiarı cihetle payı ötekilerden daha çok oldu' Şehinşah daimaa Azerbaycandan korktu ve bu kahraman bölgeye karşı en sert tedbirleri aldı. Zira tarih boyunca, Azerbaycanlılar İranda daima hürriyet ve istiklâl öncüleri olmuşlar. Son zamanlarda (1909) meşrutiyet rejimi yalnız Azerilerin, iki büyük Türk kahramanı (Settar Han) ve (Bakır Han) kumandasında yaptıkları kanlı inkilâp sayesinde bütün İranda istikrar bulabildi.

Talihin garip cilvesi! Bütün İrana hürriyet ve istiklâl bahşeden Azeriler, Pehlevi devrinde öz ana dilleri olan Türkçeyi kendi aralarında konuşma hakkını bile kaybediyolar'.

Bir taraftan istismarci Tahran memurları ve bütün (Fars) lar Azerilerin Türk olduklarını onlara bir suç gibi hatırlatıyor ve (Eşek Türk) manâsına gelen « Türke Has » diye onları isimlendirirken; öbür yandan mekteplerde resmi dairelerde, halka kendi dilinde konuşmayı yasak ediyorlardı. Her tarafta türlü türlü tabelâlarda Türkçenin kabalığı, fenalığı ve ne kadar zararlı olduğu yazılı idi' Farslar İran türklerinin milliyetlni değiştirmek ve onlara tarihi hakikatları unutturmak için çok çalıştılar. Bu işe tarihi tahrif etmekle başlanıldı. İlk okullarda okutulan tarihten başlıyarak her yerde Medyalıların ve Farsların aynı ırktan olduğu iddia edildi ve Türkçeden evvel Azerbaycanda Farsça konuşulduğunu ve türkçenin Mongolliırın getirdiği söylenildi. (Aref) gibi müfrüt Fars şoven şairler Azerileri Çingizin kaba lisanı ile konuştukları için fırsat düştükçe azarlıyorlar. Bu işe Tahran yüksek memurları daha radikal bir şekilde el koydular ve bu yolda halkı hiç bir tahkir ve tezyiften geri kalmadılar. Bu işte bir vali okadar ileri gitti ki bugün onun ismi her Azerbeycanlının hafızasında benliğine ve milletine karşı yapılan bütün tahkirlerin sembolü gibi yaşıyor, Bu ismi bizde buaaya yazalım: *Abdullah Müstofi!*

Işte Azerbaycan tarihinin «Gesler«i olan bu valinin gelecek azeri edebiyattaki yerini gösteren bir örnek: (Azerbaycanın son

---

bu tasarı şu ana hükümleri taşımakta imiş :

1) Sendikacılığın gelişmesini önlemek, 2) Sendikaların yayılmasını ve aralarında birlikler veya bir federasyon meydana getirmelerini önleyici tedbirler almak, 3) Siyasî partileri meslek birliklerile temasa geçirtmemek, 4) Sendikacıları ferd olarak da siyasetten uzak tutmak.. Ve daha henüz malumattar olmadığımız bir takım tedbirler ve zorluklar... Bütün bu tedbirlere niçün lüzum görülüyor?

Sağ elimizle verdiğimizi, sol elimizle almaya kalkmanın manası nedir?

Ortada, güç hal ile tadil ettirilebilmis az çok Demokratik bir cemiyetler kanunu ve onun ana prensipleri varken bu prensipler teşkilâtlanma hürriyetini oldukca tanzim etmiş bulunurken bu yeni tahdidlerle cemiyetler kanunu manen hükümsüz kılmaya çalışmanın elbette bilemediğimiz sebepleri olsa gerektir.

İleride, kanun tasarısı üzerinde yapacağımız incelemelerle bu sebepleri açıklamaya çalışacağız. Fakat bu gün için şu ciheti umumî efkârın gözü önüne sermek lâzımdır:

İşçi meslek teşekküllerinin gelişmesi, yayılması, kuvvetlenmesi, aralarında bütün dünyada olduğu gibi federasyonlar meydana getirmesi, Türk cemiyeti için şerefli bir hareket ve medenî bir ilerlemeden başka bir şey sayılamaz. Bunda mahzur görmek, tehlikeler sezmek, düpe düz, «öküz altında buzaği aramak» olur.

zaman şairlerinden biri Azerbaycanın acıklı vaziyetini anlatırken ezcümle şöyle diyor:

Kanun dedigin ateşi üdvanla yakıldı
Baştan başa şen yurdumuz öksüz bırakıldı.
(Kaflanki) yolumdan gelen avâre köpekler (1)
Saldırdı senin üstüne daim ve mükerrer.
(Müstafi)lerin diş bileyip havlamasiyle
Düşmanlarının arşa çıkan yaygaresiyle
alçalmaz adın yerlere düşmez ve bulaşmaz
Alnın senin ak - dır sana bunları ki yaraşmaz!
Hakkın sesi yükselmededir karşı gelinmez.
Alçaklara yalaklık edenler bunu bilmez!

Tahranın müfrit merkeziyetçi siyaseti artık azerbaycanda hiç bir kültür hareketine imkân vermiyordu. Arada sırada şahsî teşebüslerle basılan türkçe kitalpar son zamanlarda büsbütün yasak edildi. Azerbeycanlı'ları açemleştirmek yolunda her vasıtaya baş vuruldu. Adliyede resmi dairelerde ve her yerde yegâne lisan Farisi olarak kabul edildi. Türkçenin kısırlığı, kötülüğü, hakirliği ve edebî fakirliği resmi ağızlar tarafından i d d i a v e tekrar edildi Bir aralık Tahran bu yolda o kadar şiddet gösterdi ki, bir tek kelime farsca bilmiyen halk kütlesine vaizde bulunacak dini hocaları bile Farisi va'iz vermeğe ne mersiye söylemeğe zorladı.

Mekteplerde Türkçe konuş mak cezalandırılır ve Türklüğü iddia etmek ise Pehlevi'nin korkunç (Bastille)i - Kasre kaçar a süreklenmiye kâfi idi. İşte 4 milyondan fazla Azeriye yapılan muamele bundan ibaretti!

Pehlevi Azerbaycanda milli kültürü ortadan kaldırmak ve yerine fars kültürü koymak yolunda her çareye baş vurdu. Hatta Türkçenın Azerbaycanda izlerini bile bırakmamak için köy, dağ, ırmak, v.s.. isimlerini de değiştirdi. Tahran emriyle meselâ (Acı Çay) (Sayın kal'a) (kara Çimen) v.s... sırasile (Telhe Rud) (Şahin Dej) ve (siyah Çemen) oluverdi!

Türk kültüriyle mübarizi, Azerileri Acemleştirmek ve bu zengin ülkeyi daha iyi ve daha feci bir şekilde istismar etmek maksadiyle Azerbaycanda hemen hemen bütün yüksek memurları Tahran, Farslardan seçip gönderiyordu. Bunlar halkın dilinden, ruhundan ve hissiyatından hiç anlamazlar, yalnız rüşvet ve yolsuzlukla, yağma ve soygunculukla yerli feodalleri destekliyerek halka orta çağlarda bile görülmemiş bir hayat yaşatmakla ceplerini doldurur, türklüğe tahkir eder, ve keyif sürerlerdi.

Tahrandan elleri boş ve perişan halde gelen fars memurları, dönerken kamyonlarla eşya Tahrana götürürlerdi. Azerbaycan, farslar için güzel bir sömürge halinde idi, ve bir müstemleke gibi de muamele görüyordu.

İran takvimile (3 şehriver 1320) de, müttefiklerin İrana geldikleri gün, Azerbaycan halkının gözü önünde ibaretle dolu bir facia oynandı . 3 şehriver sabahının alaca karanlığımda, ilk müttefik tayyaresinin Tebriz'in semasında gözüktüğü dakika Haşmetlu, Mehabetlu Tahran Yüksek memurları , çaldıkları paralar, altınlar ve mücevherlerle beraber, şık otomobillerile, halkı kara gününde başı boş bırakıp Tahrana kaçtılar Bu büyük hiyanet ve bu hayasızca ihametin karşısında artık her kes uyandı. yağmacıları Azerbeycan halkının asil hiddeti ve gazebi teşyi etti. Korkuluklar kaldırıldı, yabancı mabudlar devildi. Ağızların kilidi çözüldü zülüm ve vahşet zincirleri kırıldı. Azerbaycan halkı bu defa öz güzel ve ahenkli türkçesile haykırdı ve bir gün kendi kendine:

Kim haşre kadar zülm ile yerlerde sürünmüş?
Zülmün ebedi saltanatı nerde görünmüş?

diye sorduğu sualin pek yerinde olduğunu anladı.

Artık o kendı başına kalmıştı. kulakları öz sesini duyabilir ve dili istediği kadar türkçe kelimeler söyliyebilirdi. İstibdat kâbusunu yaşamış Azerbaycan için bu çok büyük bir hadisedir. O bu fırsatı(Mehmed Hıyabani) nin hürriyet yolunda feci bir şekilda şehit olduğu günden beri arıyordu. İşte, bu andan itibaren milliyetçi hareketler Azerbaycanda göze çarpmağa başladı.

Acem memurları , bir az Tahranda yaşadıktan sonra ve artık bir tehlike olmadığını sezdikleri zaman gene boş çanta ve valizlerini Azerbeycanda doldurmak niyeti ile yola çıktılar ve ellerinden geldikleri kadar uğraştılar. Fakat bu defa eski çamların bardak olduğunu yakından gördüler, ve o Süleyman mülkünün yerinde yeller estiğini hissettiler.

Azerbeycan — burada bir Fars şairinin tâbirini kullanıyoruz — yaralı bir aslan gibi ayakta duruyordu, gözlerindeki hiddet alevi artık her kesi korkutmağa kâfi geliyordu.

Hiç bir zaman ifa edilmiyecek vaitler, tehditler, hileler, entrikalar hiç birisi fayda vermedi. Azerbeycanda (Sâbir) in tâbiriyle artık yatanlar birer birer uyanıyordu. Azerbeycanlı yaldızlı vaitler değil yalnız adalet istiyor ve haklarını geri almak niyetinde Fakat, ne yazık ki, Tahran halâ onu anlamakta gecikiyordu.

(Perevereşe Efkâr) derneğinin iflas etmiş hatip ve tarihçileri daha hızlı bir surette dil ve kalemlerini boşuna yoruyorlar

[1] Kaflankî. Tebrizle Tahran arasında bir dağdır.

ve türkçenin « Mongolların meş'um bir yadigârı» olduğu iddiasını halâ ısrarla öne sürüyorlar.

(Pervereşe efkar) cılar Tahranda bu eski ve saçma iddialarında ısrar ederken, Azerbeycanda türkçe gazeteler basılıyor ve mekteplerde türkçe okutuluyor.

Orada milli uyanış gün geçtikçe daha geniş bir sahayı ışıklandırıyor.

Azerbaycanda münevverler halkı ikaz etmek yolunda amansız bir mubarizeye girişmişler. Bu mubarezenin bir safhasını aşağıdaki şiirde görmek mümkündür:

Dur bir aç gözlerini gör ne kıyametler olur
Zorbalıkla yıkılan yerde adalet kurulur.
Uyanıp milletimin halkı verirler el — ele
Düşmanın kurduğu setlerde dayanmaz bu se!e.
Bu sefalet yeter artık, dur, uyan, bir çabala !
Sen hurafetile, evhamile hoşsun halâ!...
« Mogolun getdiği dil » vehmine aldanma yeter,
Özgeler hatırına öz dilini danma yeter. (1)
Kimdi senden suvay alemde özünden utanan? (2)
Utan artık bu halinden. Gece geçmiştir, uyan !

Azerbaycan halkının zihniyetini yakından tetkik etmek için bize kadar gelen uzun bir şiirden bir kaç satrı makalemize almağı faydalı görüyoruz:

Ya hür olupta kalma, ya ölmek bütüne bütün,
Artık yeter bu sürdüğümüz ömrü pür melâl,
İnkâr eder adaleti ruhum eğer bu gün
Hakkım olursa kahbece yerlerde pay — mal!

Dünya utanmalı seni görmezse müstehak;
Tek isteğim budur, diye bilmek ki « men, menem! ? »
Dünya menimle olmalı dünyada varsa hak.
Dünya menimle olmasa, dünyaya düşmenem (Düşmanım)

Hürriyetin yolunda çalışmak budur karar!
Gitsin canım bu yolda, koy aksın kanım menim.
Azâd olupta kalmalıdır Hür ve bahtiyar.
Ülkem o şanlı ülkem Azerbaycanım benim!

---

(1) Danmak — İnkâr etmek (2) suvay — başka

Kahrolsun Demokrasi !!

25 / Eylül / 946 tarihli " Son Posta „ Gazetesini karıştırırken şöyle bir haber gözüme ilişti :

İkinci Dünya harbinin sona erdiği günden itibaren bugüne kadar 41 adet ırktaşlarının linç edilmesi üzerine, meşhur zenci şarkıcı Paul Robeson'un riyaset ettiği bir zenci heyeti Beyaz Sarayda Başkan Truman'ı ziyaret ederek hükûmetin, zencilerin linç edilmesine mani olmak için tedbirler almasını ve başkan' dan linç hususundaki fikirlerini ihtiva eden bir demeçte bulunmasını istemişler. Büyûk demokrat, Başkan Truman ne cevap verse beğenirsiniz?

Siyasi vaziyetin şimdilik böyle bir demecin neşredilmesine müsait olmadığını bildirmiş.

En baş yazarlarımızın ve en ünlü profesörlerimizin anlattıklarına, söylediklerine ve bizim de onlardan duyup öğrendiğimize göre; Demokrasinin beşiği Amerika imiş.

Beşiğinde böyle, Afrika yamyamlarını imrendirecek kadar vahşetin yapılmasına imkân bahşeden demokrasi, bazı müfrit particilerin kanaatına nazaran demokrasinin mezarı olmaya bile lâyık addedilemiyecek memleketimizde kimbilir ne haltları karıştırır.

Hepimizin, papağan kuşları gibi; isteriz. isteriz! demokrasi isteriz! diye, ne olduğunu bilmede ezberleyip tekrar ettiğimiz kelime, aman ne müthiş şeyi ifade ediyormuş ya rabbim...

Dostlar başından ırak; insanın gayri ihtiyari, KAHROLSUN BÖYLE DEMOKRASİ (!) diyeceği geliyor.

Orhan Müstecâbi

GERİLİK NEDİR

Kemal Yalazkan

İlerlemenin ve muasırlaşmanın her yerde ve her zamandan ziyade muhtacı olan yurdumuzda geriliğin psikolojik ve sosyal karekteri üzerinde neye durmuyalım? Hergün yeni, iyi, güzel ve doğru bir söz, bir fikir bellemek için saf gözlerini gözlerimize ve hasas kulaklarını ağzımıza çeviren gençliği ortaçağın mumyalaşmış mistisizmiyle ve faşizmin azılı şövenizmiyle zehirliyen, onların parlak dimağlarını paslatan menfi, mürteci, miskin ve cinsi propagandaları görmüyor muyuz?

Henüz müsbet ilmin mteryallarını tamamen hazmetmemiş tabiî kanunların değerini etrafiyle kavramamış, sosyel hadiselerdeki determinist mekanizmayı bütün açıklığı ile anlamamış veya kendilerine anlatılmamış çok köppe dimağlar üzerinde basmakal p dıni, mistik ve şöven telkinlerin tahripkâr tesirler bıraktığını yüreğimiz sızlıyarak bilmiyor muyuz? Ve yine itiraf etmelidir ki' bu gün yeryüzü memleketlerinden belki hiçbirisi bizim gençlik kadar bu telkinlere müsait değ;ldir· Bu da çok tabiidir. zira uzun yıllar hele 1933 Alman irticaından sonra bizde hemen bütün matbuat bu reaksiyoner propağandanın birer gönüllü âlemdarı olmuştur. Ve nihayet bugün sayfalarında karakaplı kitabın ayetlerini tefsir eden, içinde yeşil sarıklı softaların selâvetli vaızlarını veren mecmualara kadar nice geriletici. uyuşturucu, miskinleştirici ve modernizmden sovutucu propagandalar hep o hakikat öğrenmek isteyen gençlerin birer şeytankâr igfalkârlardır.

Şu halde gerilik nedir? Körpe gençlik geriliği billmeli. ondan korkmalı, ondan haçmalıdır.

Gerilik birçok dalları bulunan bir ağaç gibidir:

Gerilik, müsbet ilmin kabul ettiği zihniyete uymamaktır.

Gerilik, zihnen, ilmen kendi çağından başka bir çağda yaşamaktır.

Gerilik; sosyal hayatın tekamülünden doğan değişiklikleri ve ilerlemeyi redetmek; yeni müesseselere karşı eski müesse seleri müdafaa etmektir.

Gerilik, ileri tekniğin ehemmiyetini anlamamak, teknikle sosyal tekâmül arasında sıkı ve esaslı bağ bulunduğunu bilmemek veya reddetmektir.

Gerilik, bir taraftan biyolojinin hayat hakkındaki tekamül nazariyelerinin ve insanın yüzbinlerce yıl evvel bir takım antropolitlerin torunları olduğundan habersiz olup, diğer taraftan sosyolojinin cemiyetlerin gelişmesinde gösterdiği ekenomik hadiselere bakmıyarak insana dünya ile yaratılmış bir «ekmeli mahlûkat» ve milletleri de yeryüzünün ezeli ve ebedî sakinleri şeklinde telâkki edip biyoliojik ve sosyal tekammülü inkâr etmektir.

Gerilik' kadın ve erkek arasında hukuki, siyasî ve ekonomik eşitliğe taraftar olmamak, hadınların aşağlık bir mahlûk olduğuna inanmaktır.

Gerilik, sosyal tekâmülün bütün israrlar arasında ebedî kardeşligi ve ekonomik eşitliği tesis ederek, iş hayatını sosyalize etmesini istememek ve bundan korkmaktır·

Ne çare ki, gerilik ve ilerilik ne tabiî bir karekter, ne de bir galatı rüyettir. Biz bunu reddederiz İlerilik olduğu gibi gerilik te sınıfı menfaatlerin ideolojik hayat görüşleridir. Geri sınıflar reaksiyoner olmakla hakikatte kendilerine hayatiyet temin etmek isterler. Fakat tarih kendi normal ve tabii diyalektiğini yapmak zorundadır. Asırlarca süren derebeylik — Burjuvazi mücadelesi sonunda derebeylik tasfiye oldu. Çünkü XVI, cı yüzyıldanberi Avrupa'da tekniğin gelişmesl derebeyliğin istihsal sisteminin nihayet bulmasını icabettirmekteydi. Bugün ise kapitalizm sahasındaki hızli (concentration) burjuvazinin imhasını ve prölatarize edilmesini sağlamaktadır· Işte bu sınıfî mücadele içinde, tabiî hayat sahasında her organ nasıl en son saniyeye kadar yaşamak için bütün enerjisini sarfederse, sınıflar da kendi mevcudiyetleriniidame ettirmek için o muhteşem, dehşetli hatta kanlı mücadelelerini her çareye başvurarak, her kılığa bürünerek, her çeşit felsefi ve ilmi kadroya girerek müdafaa ederler.

Asri mistiklerin avlamak istedikleri gençler, kendiliarine şöyle bir soru sormalıdırlar:

Alimlerin tecrübe ve müşahedeye dayanarak ortaya koymuş oldukları hakikatleri hiçe sayıp, krakaplı kitaplardan ahlâk ve felsefe dersleri vermek isteyen bu adamlar kimlerdir?

Evet, bu adamlar kimlerdir? Kadınları plajlarda gördükleri için isyan ederler. Muhtelit tedrisatı soysuzlaşma sanan, erkek arkadaşları arasında spor elbisesiyle. diz kapakları görünen kızları resmi geçitlerde gördükleri zaman deccal çıktı diyen bu beyinleri sulanmış adamlar kimlerdir?

Bu soruya herkes cevap ve-

Tekelİşçileri Sendikasının açılış tö
tarafından söyle

Türkiye Tekel İşçileri Sendikası adına Töreni Açan 70 yaşındaki Tütün İşçisi Hüseyin Bayrak tutan tarafından

Arkadaşlar!

Bizlere bu günü karşılamağa imkân veren hükûmetimize allah razı olsun, tuttuğu yolda allah muvaffakiyetler versin, Allah kılıcını keskin eylesin. Allah düşmanlarını kahretsin: bize ne yapmak lâzım.

1 — Yerden göğe kadar bütün mevcudat cemiyet halinde yaşadığı halde biz işciler neden bu nimetlerden ayrılalım

2 — Bizler de sendikalarımız etrafında el ele vererek insanlık haklarımızı koruma yolunun yolcusu olalım.

3 — İşcinin selâmeti sendikalarının kuvvetli olmasındadır.

4 — Sendikalarımız kuvvetleşdikce bizim de beşeriyet arasındaki şerefimiz artacaktır.

Arkadaşlar!

Sendikalarınıza aza olun. Haklarınızı arayalım. Sizleri şu bir iki sözle selâmladıktan sonra içtimaın açık olduğunu bildiririm. Allah düşmanlarımızı kahretsin.

5 — Yaşasın Türkiye Cumhuriyeti

Yaşasın işci sendikaları

Yaşasın namuslu Türk işcisi

Allaha ısmarladık.

Türkiye Tekel İşçileri Sendikası Genel Sekreteir İsmail Birok tarafından

Kadın ve Erkek işçi arkadaşlarım :

Sendika tarihinin nurlu sahifelerine Altın yaldızla işlenmiş renkli bir bayrağı açıyoruz.

Cumhuriyet hükûmetimiz kuruluşundan itibaren eski İstibdat kalıntılarını zaman zaman tasfiye etmiş ve yepyeni bir Türk hükûmetini dünya üzerine oturtmuştur. Hükûmetimizin ileri hamleleri devletçilik prensibini programı içine almasile kabil olmuştur. Bir çok sahalarda olduğu gibi sanayi müesseselerinin devletleştirilmesile iş hayatında önemli bir reforum yapılmış, iktisadiyatın ve işçiliğin müzminleşmiş yarası bu merhemle tedavi edilmiştir. Öz topraklarımız üzerinde kurulan yurdumuzu süsleyen her çeşit fabrikalar, kalplerimizden yükselen sevinç ve iftihar duygularını tecessüm ettirmektedir.

Türk Milleti devletçilikte olduğu gibi geçirdiği her tecrübede olgunluğunu ve rüşdünü isbat etmiş, Demokrasi prensiplerini efkârına yerleştirmiştir. Dünya devletleri önünde her türlü imtihanı azim ve muvaffakiyetlerle eserlendiren Türk milleti, Demokrasinin en son merhalesi olan bu günkü durumda sağlamış bulunmaktadır. Demokrasi güneşi artık yurdumuzu nurlandırmış, karanlıkları yırtarak her sınıf halkı aydınlatmış ve şuurlandırmıştır.

Hükûmetimizin sınıf esasları üzerine cemiyetler kurulmasına müsaade etmesi ve Türk milletinin bu karar karşısında sevinçle ve kısa zamanlarda cemiyetlerini kurması, Türk Demokrasisinin önemli bir dönüm noktasını teşkil etmektedir. Bu ayları karar ve müsaadeden faydalanan diğer sendikalist arkadaşlar gibi telkel işçileri arasından ileri fikirli arkadaşlarımız bir sendika kurmak için teşebbüse giriştiler. Evvel emirde işe başlayan arkadaşlarımız birinci haftada onsekiz ve ikinci hafta içinde elli kişiye baliğ olmuştur. Elli kişilik arkadaşınız arasından seçilen muvakkat idare heyetiniz memnuniyet verici çalışmalar göstermiştia. Günümüzün on iki saatinin fabrikada geçmesine ve buna mukabil malî gelirimizin kifayetsizliğine rağmen geceyi gündüze katarak çalışmış, nefsimizden ve uykularımızdan büyük fedakârlıklar yapılmış ve nihayet sendikamız, işçi arkadaşlarımızın arzularına âmâde kılınmıştır. Şimdiye kadar yapılan işler büyük kıymetler ifade etmekle beraber henüz pek yeni ve azınlık oldu-

---

rebilir, fakat müsaadenizle ben de bir cevap vereyim:

Bunlar yarı feodel, yarı burjuva cemiyetinin şarkvarî birer kalemşorlarıdır.

İlerlemek isteyen gençlik önünde bunlar birer çöreklenmiş yılan gibi dururlar, fakat biz Avrupa'dan kültür ve teknik bakımından çok,pek çok gerideyiz. ilerlemek için bu çöreklenmiş mahluklara bakmadan onların üstünden atlıyarak yine yolumuza devam edebiliriz.

ış töreninde sandika mümessilleri
öylenen nutuklar

ğumuz için ancak, mukaddes binanın temellerine bir tek taş konulmuştur, diyebiliriz.

Sendikanızı kuran bu arkadaşlarınız temellerine bir taş koyabilmişlerse, bu binayı bütün işçi arkadaşlarımızın ölmeyen varlığı ve sarsılmayan gayretlerile kökleştirecek ve yükselteceğiz.

Yakın tecrübelerimiz bize Türk işçisinin sağlam emeller ve hedefler peşinden yürüdüğünü ve kısa bir zaman içinde sendikaların dünya demokrat devletleri sendikalarından daha verimli bir kıymet olarak gelişeceğine inanıyor ve tuttuğumuz hak yolunda imanla yürüyoruz.

Sevgili arkadaşlarım : memleket bünyesinde dün ile bugün arasında geniş mikyasta ilerlemelerin mevcudiyetini memnuniyetle görüyor ve her yeni günün biraz daha iyiye doğru istikamet aldığına iftihar ediyoruz. Buna inanmakla beraber ne devlet fabrikalarında ve nede hususî sermaye ile çalıştırılan müesseselerde işçi sağlığı ve ihtiyarlığı garanti edilmemiş ve işçi ücretlerile iş saatlerine normal bir intizam verilmemiştir. İş hayatını tanzim eden kanunların iş veren lehine alınmış olması veya bu kanunların hakkile tatbik edilmemesi, işçiyi ezer mahiyette keyfi hareketleri doğurmakta ve işçi bünyesini gittikçe sarsmaktadır.

İş yerlerinde yirmi, otuz sene hizmet eden emektar bir işçiye verilen yevmiyeyi tetkik edersek ümitlerin üstünde acı hakikatlerle karşı karşıya geleceğiz. Bu kadar uzun yıllar ayni işte çalışan bir işçi en küçük tabirle kendi işinde mütehassıs bir işçi demektir.

Yıllarca emek sarfederek ihtisas sahibi olan bir işçiye verilen ücretin onun orta bir hayat sürmesine değil ancak sefalet ve ıztırap ummalarının korkunç dalgalarında çırpınmasına bir vasıta olduğunu görüyoruz. Bu acı durum karşısında bizim gözlerimiz yaşarmakta ve bizim kalplerimiz tâ derinlerden sızlamaktadır.

Aziz arkadaşlarım : Dünya Demokrat devletlerindeki işçi sınıfının refahı, sendikaları kurulduktan sonra temin edilebilmiştir. İşçi sınıfının dizlerine derman, kollarına kuvvet veren ve refaha kavuşturup kucaklaştıran sendikalar olmuştur. Sendikalarımızın etrafında ne kadar çabuk toplanır; pek mevcud olursak yakın bir istikbalde işlerin intizama girdiğini ve işçi hayat seviyesinin inanılmaz bi üstünlüğe ulaştığını göreceğiz. İşçilerin refahı başka yerde değil ancak sendikalarında kemale erecektir. Vatanın ilerlemesi işçinin yükselmesile, işçinin yükselmesi sendikaların kökleşip gelişmesile kabil olacaktır.

İşçi sınıfının, iktisadî, içtimaî ve kültürel sahalarda kalkınması için muhtaç olduğu işleri başarabilecek rehber kadroyi sendikalar temin edecektir.

Muhterem arkadaşlarım : Herhangi bir iş yerinde iş verenler veya iş âmirleri, sizi haksız olarak tahkir etse veya cezalandırsa bile siz asla nezaket ve terbiyenin çizdiği hududtan dışarı çıkmamalısınız. Bazı hallerde işçinin asil varlığına tufeyli ittihamını sıçratmayı şiar edinenler karşısında teessür duymak yersiz ve manâsızdır. Ayneidevran, insafsızca böyle ithamlarda bulunanların aynası olmuş ve daima öyle olacaktır.

İşçi arkadaşların başlarına gelebilecek haksızlıklara, kanunsuz hareketlere ön plânda karşı koyacak ve mücadele edecek yegâne kuvvet ve kudret kaynağı sendikalardır. İşçi haklarının muhafaza ve müdafaası için sendikalar kanat gerecek, icabında canlı bir kale olacaktır.

Biz sendikalistler, iş verenler ve iş âmirleri ile işçiler arasında uçurumlaşan husumeti kökün den sileceğiz. İş yerlerinin tesanüdü demek olan bu hakiki borcumuzu ifa etmekle karşılıklı saygı ve güven tesis etmiş ve dolayisile randıman grafiğini zirveye ulaştırmış olacağız.

Aziz arkadaşlarım : sendikasız işçi, denize düşmüş bir karpuz gibi taştan taşa, sahilden sahile çarpacak parçalanacak ve çürüyecektir. İşte böyle ölürceye kadar ıztıraplarile baş başa kalmağa mahkûm olacaktır.

Ötede beride, arkadaşlarının veya tanıdıklarının yanında (aldığım para yetişmiyor, hakkım verilmedi) diyerek dert yanan işçileri bundan sonra dedikobucu ve şuursuz işçi diye vasıflandıracağız.

Aldığı paranın azlığını kahvede pazarda veya her hangi bir yerde söyliyen işçiler, ömürlerinin sonuna kadar boş yere konuşmuş ve semanın boşluklarından imdat beklemiş olacaklardır. Dert-

leri nizi hangi arkadaşınıza açarsanız açın, ondan da alacağınız cevap aynıdır.

İşçinin, her hangi bir şeyini halletmesi için ilk ve son olarak baş vuracağı yer sendikasıdır. Sıkıntı ve iztıraplarımız, ancak sendikolarımız etrafında toplanırsak bertaraf edilecektir. Sendikalarımıza kuvvet vermezsek ilelebet, ıztırabın ağırlığı altında ezileceğiz.

Sendikamız, evlenme, doğum ve ölüm hallerinde, hastalanan, işsiz kalan ve sefalete düşen arkadaşlarımıza şefkatlı ellerini uzatacak ve her türlü müşkülleri kardeşlik yardımları ile önlemeğe çalışacaktır. Biz dertlerimizi sendikalarımıza gömecek ve refah ile saadeti yine sendikalarımızdan fışkırtacağız.

Sendikalist arkadaşlarım !

Kısa bir zaman içinde Türk işçisinin kurduğu gerek memleket ölçüsünde ve gerekse vilâyet çapında birçok sendikaların kökü, gövdesi, dalları ve yaprakları temiz yürekli ve şuurlu işçi arkadaşlardan teşekkül etmiş olmalıdır. Biz kuvvetimizi, emeğini gündelik mukabilinde satan öz işçi sınıfından almalıyız.

Sendikalarımızın iyi niyetlerle süslenip cevherlenmesi ve aydın bir metotla çalışması ilk ve son hedefimiz olmalıdır.

Biz ne koltuk, ne post kavgası için ortaya çıkmış ve ne de sendikalizm adı altında gizli maksatlar yürütecek insanlar değiliz. Vatanı ve millî hizmeti daima borç bilen ve mukaddes vatanımızın bağrında yetişen asil necip Türk çocuklarıyız.

İyi niyetli ve aydın bir yol takıp eden sendikalistler arasında vukua gelecek bulanıklığı berraklaştırmalıyız. Gayemiz ve hedefimiz birdir. Bu gün ayrı ayrı yollardan yürümüş olsak bile yarın yollarımız bir noktada birleşecektir.

Dünya Demokrat devletlerinde meucut altmış altı milyon işci dünya federasyonu kurmuş ve birleşmiş bulunmaktadır· Biz Türk işçileri dünya işçilerinin arasında tanınmak ve itibar kazanabilmek için sendikalarımızı kurmak, kuvvetlendirmek ve birleşmek mecburiyetindeyiz .

İşçi sınıfı el ele verdiği takdirde refah ve saadet diye sayıkladığı şimdiki mevhum hakları istikbalde cisimlendirecektir.

Sevgili arkadaşlarım : Bu günkü hayat şartları altında kazancımıza helâl demek azdır. Helâlın çok daha üstünde yer alacak mukaddes bir kelime yaratmak ve kazancımiza o ismi vermek lâzım gelmektedir. Biz fazlasını değil ancak helalın işaret ettiği hakkımızı almak ve bu asıl davamızı kanuni yollardan hal etmek için sendikalarımız etrafında birleşerek bütün kuvvetimizle çalışacak ve duymayan kulaklara, duyuncaya kadar haykıracağız.

Davamız, haklı ve mukaddes dava ve tuttuğumuz yol en doğru bir yoldur. Biz işçilerin elleri nasırlı, iş elbiseleri kirli olsa da kalplerinin temizliğini ifade edecek bir formül ve bir kıymet yoktur.

Sağ olsun Türk milleti, var olsun Türk işçisisinin ölmez abideleri sendikalar..

Cibali Tekel işçisi Bayan Baniye Aklık tarafından

Kadın ve erkek arkadaşlarım!

Bu gün dertlerimizi dökmek, acılarımızı dinlendirmek için iştirak ettiğimiz bu toplantıda kadın işciler namına büyük bir heyecan duymaktayım. Bize bu imkanı veren arkadaşları candan ve gönülden selâmlarız.

Biz bu memleketin kadınlığını temsil eden en hakiki kamilleriz. İşci kadın memlekette temel taşıdır. Memleketin refahı onun varlığı ile ölçülür. Eğer saadete kavuşmaz, açlık ve yoksuzluk arasında çırpınırsak; sütsüz kalan çocuklarımız, çehresi solan kardeşlerimiz memleketin varlığında tedavi edilemeyen yaralar açar.

Arkadaşlar !

Kadını hakir görenler, onun harkalar yaratacağına inanamayanlar, onu kafes arkasında, çarşaf altında saklayanlar artık maziye karışmıştır. Bizim varlığımız bu mürteci fikirlerin sönmesine bir delildir.

Manikürlü değil, sertleşmiş ellerimizi size uzatıyoruz. Bu uzanan eller yaşamak şartlarımızı düzenlemeğe kalkan kahraman arkadaşlara en samimi birer itimat vesikasıdır. Bir olan davamızda yan yana yürüyecek, yerlere sürünen halk hayatımızı beraberce alacağız.

Yaşasın türk işci sendikaları!.

Yaşasın davamızın kahramanları

Cibali Tütün işçisi Bayan Hayriye Sonsoy tarafından

İşçi arkadaşlarım !

Günden güne büyüyen bu azimkâr ve çalışkan kütlenin bir ferdi olmakla iftihar ediyorum.

Kadınlığın en şerefli mevkii işçi ve yoksul kütlelerin arasındaki inkılâpçı sınıfıdır. Biz teşkilât haline giren bu kütlenin yanı başında yer alacağız.

Yoksul ve aç kadınlığın mukaddes ve en zarurî yaşama hakkını koparıncaya kadar bu haktan ayrılmıyacağız. Bize şuur veren, bizim şimdiye kadar çiğnenen haklarımızı kurtarmayı müj-

deleyen sendika bizim en iyi, en samimi yuvamızdır. Biz orada rutubetli evlerimizin ve karanlık yuvalarımızın parlayan meş'alesini görüyoruz. Sendikanın haricinde bir kadın işçi kalmak bizler için ar olacaktır. Toplu olarak sendikalarımıza yazılalım, onları kuvvetlendirelim.

1 — Yaşasın sendikacı işçi kadınları
2 — Yaşasın kadın ve erkek işçilerin hakkını koruyan sendikalar
3 — Yasasın bize bu günü yaşatan tek el sendikası
4 Yaşasın bütün Türkiye sendikaları.

Türkiye Tekel işçileri Sendikası adına Hasan Şendolay tarafından

Muhterem arkadaşlarım :

Sizlere bir kaç cümle ile kafamın aldığı ve dilimin döndüğü kadar sendikaların ne demek olduğunu anlatmağa çalışaçağım,

İşci; Yapıcı ve yaratıcı kolları sayesinde Yurdun bir nöbetcisidir. İşci Yurdun temeli, İşci Yurdun kuvveti ve işci Yurdun özyapısıdır. İşcinin bu hallerde tamamiyle kendisini gösterebilmesi için sıhhatli olup, muntazam çalışması lâzımdır. Sıhhatli ve muntazam çalışmıyan bir işci ne kendisine ne yurduna faydalı olabilir. İşci: çocuklarımızın da okuma ve meslek kurslarında istenilen mertebeye ulaştırılması için el birliği ile çalışmalıyız. İşcinin sıkıntılı ve kötü günlerinde onun, elinden tutup ona yardım etmek için bir çok sendikalar açılmıştır. Şimdi sizlerle bunları mütalâa edip faydalarını araştıralım. Her Millet kendi memleketinde her türlü hukukunu müdafaa edebilecek bir çok sendika teşekküllerine maliktir. Bizde yeni yeni bu gibi sendikalara malik olmıya başladık. Sendika ne bir hayır cemiyeti ne de bir menfaat düşüncesinin kapısıdır.

Sendika işcinin vekar ve hasiyetini koruyan bir yuvadır.

Sendika, İşci arkadaşlarımızın en sıkıntılı zamanlarında haklarını kolayca araması, kederli ve müşkül zamanlarında kendisine şefkatle el uzatiçin işcinin kendi varlığından vucude getirdiği teşekküllerdir.

Arkadaşlarım : Kendi varlığımızdan vücuda getirdiğimiz sandikalarımıza Üye olmalıyız ve ona sevgi göstermeliyiz. Bu çok lâzımdır,

İşci arkadaş sen de insanlık haklarından faydalanmak istiyorsan sendikana durma koş.

Arkadaşlar sendika deyince hakiarınızı zorla değil; kanunî müceyyidelere göre toplu olarak alacağız.

Ana nizamnamemizde kayıtlı olduğu gibi tekrar edyorum. Siyasetle alâkamız yoktur.

Ne bir kimseye merdiven olacağız ve ne de olanı istiyoruz. Kendi yağımızla kendimiz kavrulacağız. Çunkü bizi bizden başka kimse düşünmez. Yeterki biz birbirimizle sevişelim.

Aziz arkadaşlarım :

Yukarda arzettiğim gibi kafamın aldığı ve dilimin döndüğü kadar sizleri tenvir edebilmişsem, bu dava üzerinde bıkmadan ve bıktırmadan sendikanın ne demek olduğunu anlatabildimse kendimi bahtiyar addederim.

Yaşasın fedakâr ve namuslu Türk işçisi ....

Türkiye Demir ve Çelik Sanayii İşçileri Seudikası namına Yüksek Mühendis Burhan Oğuz tarafından Söylenen Nutuk

Arkadaşlar,

Cemiyet hayatına olan ihtiyacı insanlığın en büyük vasfıdır. Bu dünya kendisine bir çok nimetler vermiştir. Bunlardan faidelenmek ancak cemiyet hayatile mümkündür. Hiç bir insan iptidaî ihtiyaçlarını dahi tek başına temin edemez. Cemiyet ise mütekabil yardım ve kefalet demektir. Bunu da mümkün kılan ancak teşkilâttır.

Dünya nimetlerinden faidelenmenin ilk şartı istihsaldir. İstihsalin ise yegâne âmili, kolu ve kafasile çalışan işçidir.

Cemiyetin gayesi azalarına daha yüksek maddî ve manevî imkânlar verecek olan şartları sağlamaktır. Bu da ancak onun içtimaî adalet üzerine müesses olmasile mümkündür. Bu takdirde insanların cemiyete karşı ve cemiyetin insanlara karşı vazifeleri taayyün edeceği gibi, bunların ifası da teminat altına alınmış olur.

Dünya nimetlerinden faidelenmenin ilk şartı dedik: Zira istihsal kadar ehemmiyetli ve kaçınılmaz bir şartta bu istihsalden herkesin hissesini alabilmesi keyfiyetidir.

İşte arkadaşlar, bugün bunu temin maksadile burada toplanmış bulunuyoruz.

Zira işçi sınıfı bütün tarih boyunca bu taksimde büyük gadre uğramış bir vaziyette karşımıza çıkmaktadır. Ve bu hususta da en geri kalmış olanlardan maalesef memleketimiz işçisi olmuştur.

Arkadaşlar,

Kuvvet birlikten doğar. Bu kalabalık cemiyet içersinde tek bir işçinin mukadderatı tesadüflerin cilvesine terk edilmiş demektir. Zira zayıf hançeresinden çıkan ses büyük gürültünün içinde kimsenin kulağına erişmeden sönüp gider.

Fakat artık o senin duyurulması lâzımdır ve

duyurulacaktır, İşte bunu temin edecek olan sendikadır,

Orada bir işçi arkadaşın derdi diğer bütün sendikalist arkadaşların ağzından haykırılır ve bu ses çok uzaklara ulaşabilir.

İnsanları birbirlerine yakınlaştıran menfaat birliğidir. Bu itibarla ayni menfaatleri müdafaa etmek üzere birleşmiş bulunan işçi arkadaşlar arasında kardeşlik hislerinin inkişafı sendikanın en tabiî neticelerinden biridir.

Arkadaşlar,

Hangi meslek zümresine dahil bulunursa bulunsun işçi sınıfının menfaati müşterektir. Zira umumî istihsalde her zümre birbirini tamamlar. Bu sebeple bir sendikaya bağlı bir arkadaşın derdi bilvasıta diğer sendikalara bağlı arkadaşların derdi demektir.

Menfaat birliği gaye birliğini doğurur. Bu itibar'la sendika ayni gayeyi güden insanları içinde toplıyan bir kardeş yuvası demektir.

İnsanların yegâne kaygusu va bütün mücadelelerin sebebi istikbalinin emniyet alına alınmasıdır. İşte sendika işçi sınıfının bu endişesini izale edecek en kuvvetli, basamaktır.

Sendika kuvvetini kendisini teşkil eden azaların müşterek hukukundan alır. Ve onun, münferit işçi ve cemiyet arasında bir teşekkül olması keyfiyeti münferit işçi haklarının cemiyet tarafından görülmesine, duyulmasına ve nihayet tanınmasına âmildir.

Sendika taksim kabul etmez bir bütündür. Nasılki bir vilâyet dahilinde iki belediye olamazsa.

Sendikanın temeli meslekî birliklerdir. Onun kurucuları ve yürütücüleri ancak o birliklere mensup işçi arkadaşlardır.

Sendika hür bir teşekküldür ve sendikalistlerin serbest iştirak arzusuna istiuat eder. Kelimenin tam manâsile meslekî bir Cumhuriyettir. Zira cebir tahtında teşekkül etmiş her hangi bir birlik bürokratik bir makanizma halinde işlemekten ileri gidemez .

Bir meslekî birliğin gayesi bir umumî hizmetin ifasıdır. Şu halde faaliyetinin gayesi iktisadidir. Fakat o birliğin birde içtimaî vazifesi vardır. O da mensuplarının yaşamalarının ve iyi yaşamalarının teminidir. Bu itibarla sendikadanın birbirine sıkıca bağlı iki hedef vardır. Biri iktisadî diğeri içtimaî Bu hedeflerin ikiside işçi sınıfının terfihine matuftur.

Arkadaşlar,

Artık biz de emeğimizin mahsulünden istifade etmek istiyoruz, biz de işsizliğimizde, hastalığımızda, ihtiyarlığımızda kendimizi emniyette görmek istiyoruz. Bunun içinde sendikalarımız etrafında toplanıyoruz ve toplanmakta devam edeceğiz.

Sendika bizim hakkımız, sendika bizim yegâne dayanağımız, sendika bizim yuvamızdır. Yaşasın sendika, yaşasın işçi sınıfı.

Türkiye Deniz işçileri Sendikası adına
Şevket Döndüren tarafından

Arkadaşlarım!

Memleketimizde şimdiye kadar pek zaif olan veyahut hiç olmayan işçi teşkilâtının bugünkü mevcudiyet ve kuruluşları hepimizin göğsünü iftiharla kabatıyor.

Yarınki büyük Türk işçi ordusunun öncülerini saygı ile selâmlıyorum.

Yarınından değil bugününden bile emin olmıyan Türk işçisi nesiller boyu bugünü beklemişti.

İşçi arkadaşlarım!

Bizi partimize ümitle bağlayan bu mutlu toplantının sevinci içindeyiz, gözlerimiz sevinçle parlıyor. Türk işçisi de ileri dünya işçileri arasındaki haklı yerini alabilmek için zamanın teknik ve sür'atine uymak mecburiyetinde idi.

Bugün bütün avrupayı işçi sınıfının fedakâr ve kahraman safları arasından çıkmış insanlar idare ediyor. Memleketimiz işçileri geri kalmıyacaktır.

Yurdunu seven ve onun yükselmesini istiyen her namuslu vatandaş yeni başlayan bu işçi hareketini benimsemek ve desteklemek mecburiyetindedir.

Kadın Erkek Türk işçileri koşar adımla kaybettiğimiz zamanı ve mesafeyi kazanacağız.

Bütün sermayemiz alın terlerimizdir; kolumuzdaki güç ve sarsılmaz inancımızdır. mücadelemiz bizim de insan olduğumuzu anlatıncaya kadar ve insan haklarını alıncaya kadar sürecektir.

Biz Sendikalarımıza dört elle sarılalım. Bir birimize yardım edelim arkadaşlar...

Yaşasın Sendika!. Yaşasın Beraberlik!.

Türkiye Mensucat işçileri Sendikası adına
Bayau Nüzhet Çeker tarafından

Kadın ve Erkek işçi arkadaşlar.

Bugün büyük bir kardeşlik havası içinde geçen bu toplantımızda bizi ezen ve hırpalayan ıztrapların acısını dinndirme, yahud azaltma yoluna girdigimizi görüyoruz.

Biz, belki hepimiz ayrı ayrı fabrikalardan ayrı ayrı mesleklerden gelmiş, kafa ve kol işçileriyiz Fakat çalıştığımız yer ve meslekler ne olursa olsun derdimiz bir, ıztırabımız birdir. Biz günlük ihti-

yaçlarımızı el ele vererek isteyecek ve müdafaa edeceğiz. Bizim birliğimize mani olmak isteyenler, bizi sevmeyenler, bizden olmayanlardandır.

Dokuma tezgâhlarında, tütün depolarında, benzi solan kadın işçi arkadaşlarım. Torna tezgâhlarında, döküm ocaklarında hayatını eriten erkek arkadaşlarıma Bugün gelişmekde olan işci hareketlerini boğmak, bizlere halâ köle hayatı, yaşatmak, yaşama haklarımızı elimizden alıp elinde tutmak isteyenler, kadınlı erkekli işçi kitlemizin varlığı ve dayanıklığı karşısında erimeğe mahkûm olmalıdır, Bu kurtuluşumuz olacaktır.

Biz bu davada erkek arkadaşlarımızdan geri kalmayacağız. Ellerimizi manikürle değil, nasırla süsleyeceğiz.

Kadın ve erkek bütün İşçi arkadaşlarımıza insanca çalışma ve insanca yaşama hakkı sağlanmadan kalbimizin kederi bitmeyecektir.

Asırlardır yurdumuz kadınlarının, hayatın çalışan erkeklerimize yüklediği en zor, en çekilmez şartlarda bile daima yanı başında çalışmalarının karşılığı elbetteki hüsran olmayacaktır. Bunu biliyoruz. Buna inanıyoruz. Sevgili arkadaşlarım.

Kadın işcilerimiz sendikalarımızda da kendi yerlerini muhakkak ki, alacaklardır.

Çünkü biran evvel yurdumuzu cennet ve kendimizi de bu cennetin içinde söz ve hak sahibi görmek istiyoruz. Yaşasın büyük Milletimiz. Yaşasın yurdumuzu ve işcilerimizi yükseltecek olan sendikalarımız.

Türkiye Deniz işçileri adına
İhvan tarafından

Muhterem arkadaşlar !

Bugün burada söz söylemek cesaretine kavuştuğumuzdan dolayı kendimi bahtiyar addediyorum. Bilhassa, böyle işçi sınıfının günden güne kendi varlığını gösterecek teşekküller etrafında toplanması ve bu yolda ileri hamleler yapması göğüslerimizi iftihar ile dolduran en sevinçli bir hâdisedir. Milletim için, sanatım için kendimde büyük bir sevinç duyuyorum.

Her medenî millet kendi varlığıyle kendi teşkilâtlariyle övünür. Bir lokma kuru ekmek için günün güneşli saatlerini rutubetli, karanlık ve gayri sıhhî çalışma yerlerinde geçiren işçi sınıfı.

Akşam aile yuvasına dönerken; yıpranmış, yorulmuş, gözlerinin feri kaçmış, yüzü sararmış ve nihayet faidesiz bir kemik yığını haline gelmiş, ailesinin sefaleti ve açlığı bu sefaletten kurtulma çareleri onun dımağını kemiren acı bir hakikattir.

Kendi menfeatlerini kendi istirahat ve debdebelerini ilelebet payidar edebilmeleri için, yine kendi vatandaşlarını insafsızca soyarak geçinen patronlara karşı; en büyük silâhımız teşkilâtlanmak ve teşkilâtlı bir kitle haline gelmektir Artık hak isteyene hain diyen ağızlar susmalıdır. Yaşama haklarımızı isterken bize kara damga vurmak istiyenler, bizi zindanlarla, hapishanelerle ürkütmek istiyenler işçi sınıfının varlığı karşısında kanunsuz yollara sapamıyacaklardır.

Biz yan yana gelerek, demokratik gelişmelere dayanarak kanunî haklarımızın tanınmasına ve bunların tatbikine çalışacağız.

Biz, alın terile geçinen emekçi kitleleriz.

Sanat menbaının, bugünkü inkişafın en fedakâr, en kahraman âmilleriyiz.

Memleketteki demokrasinin en vefakâr müdafileriyiz.

Açlık ve hürriyet davası, açlar sınıfının bayrağında parlayan bir meşâledir.

Sendikalarımız ve bütün teskilâtlarımızla, açların ve yoksulların davasını yılmadan güdeceğiz.

Nasırlı ellere yan gözle bakanlar, yağlı elbiseleri hakir görenler, Millet duygusu taşımayan vücudu donmuş, dimağı çürümüş insanlardır.

Türkiye demokrasisinden faydalanarak ilk önce «Türkiye Deniz İşçileri Sendikası» kurulmuştur.

Bütün azalar namına sizleri candan selâmlarım.

Sırasiyle kurulan sendikalar meyanında bu günkü törenine iştırak ettiğimiz «Türkiyenin El İşçileri Sendikası» nı bütün sevincimizle tebrik eder; adımlarında muvaffakiyetler dileriz. Bu canlı teşekküle koşan iradeli, şuurlu üyelerine de ayrıca kardeş selâmlarımızı göndeririz.

Yaşasın Türkiyenin El işçileri Sendikası
Yaşasın Türkiyedeki Bütün İşçi Sendikaları...

Limanda Düşünceler

Seyredemiyorum beyaz martıların
Sevişmelerini parlak sularla,
Mavi enginliklerine dalıp gökyüzünün
Tatlı hülyalar kuramıyorum;
Vinç gürültüleri ve vira sesleri
Dağıtıyor hayallerimi .
Silindi birdenbire önümden
Çıplak genç kız siluetleri,
Mistik senfoni sesleri
Duymuyor artık kulaklarım.
Enkaz yığınları arasında
Ağlaşan kadınlar görüyorum,
Karlı sokaklarda
Titreşen çocuklar
Mukaddes kolları aç işçilerin
Mezar kazıyor kendilerine,
Boğazlanıyor DEMOKRAT (!) memleketlerde
Kara tenli kardeşlerim.
Eğer unutursam bunları
Ve ıstıraplarile insan dostlarımın,
İntikam bıçağımı bilemezsem
Ben İNSAN mıyım ?

Orhan Müstecâbi

"Yollarda Karanlık, Karanlıkta İnsanlar,,

Gece vurmuş : Menazır-ı âlem sır vermiyor,
Havada terkedilmiş bir şehir ıssızlığı :
Orman nefes almaz, ağaçlar dilsize dönmüş
Ne çan sesleri var, ne rüzgârın ıslığı.
Sade yağmur sağılıyor bulutlardan
Kör ediyor gözlerini hüdut nöbetçisinin
Kan gidiyor ciğerinden, dert uğramış
Bir şarkı çırpınıyor hatıralarında
Yağmurun saçları ellerine dolaşmış,
İşlemiş süngüsü gecenin şakağına ;
Yağmur bulut bulut iniyor semadan,
Sabah yakın ama, karanlık dağılmıyor.
Ayni şarkı yapışmış nöbetçinin dudağına
Ve nefti koynunda ölümü saklamış orman,
Neredeyse uzanacak sabahın elleri
Yavaş yavaş dağların, dağların arkasından.

Tarif edilmemiş bir heyecanla kanatlısın
Dişlerin birbirine geçmiş hırsından
Nasıl sım-sıkı kabzayı kavramışsın
Nasıl birdenbire birşeyler değişmiş,
Nasıl kanlı güller açılmış sabaha karşı,
Nasıl ateş püskürmeğe başlamış orman.
Boru çalsın. Ehl-i vatan kalksın ayağa.
Toplar dövüyor sabahın sinesini,
Köyler tutuşmuş; Yağmur işlemez alevlere
Mavi gözlerine kan doluyor sabahın
Vurulmuş, boylu boyunca yıkılmış yere.
Toprak uyanmıyor: Kalbi durmuş tarlaların
Boru çalsın. Cümle âlem duysun bu sesi.
Boru çalsın. Ehl-i vatan kalksın ayağa.
Ufuklar yırtılmış büyük top seslerinden :
Dövüyor, dövüyor Naziler Polonya hududunu.
Aynı şarkı yapışmış nöbetçinin dudağına
Ellerile kavrıyor yağmuru saçlarından
Tüyleri diken diken, çenesi kilitlenmiş
Gövdesi sarsılıyor, şakaklarında kan,
Görmüyor, kör etmiş kan gözlerini
Görmüyor neylesin, görmüyor artık,
Ne hürriyet, Ne şarkılar, ne insan?

Boru çalsın. Cümle âlem duysun bu sesi :
Polonyaya taarruz bu sabah başlamıştır.
Boru çalsın. Ehl-i vatan kalksın ayağa.

Varşova'nın üzerinde ölüm bulutları var.
Sokaklar yanıyor. Havada benzin kokusu.
Kaldırımlarda can çekişen çocuklar.
Çıldırmış, kin çıkıyor mavi gözlerinde
Uçakların ardınca bakan Varşova'lı kızın.
Sızlıyor, bu sızıya canlar dayanmaz
Ölüm vurmuş, yüreklerin telleri.
Dumanlar boğuyor, nefes almak ne mümkün?
İnsansız kollar savrulmuş ağaçlara
Can veriyor parmakları, can veriyor Döne'm
Benek benek kan sıçramış duvarlara,
Haberler geliyor: dert taşıyor yürekten.
Cihanşumul bir felâket şarkısı
Dalga dalga çarpıyor ruhumuza :
Varşova yanmış, insanları perişan,
İçlerinde târifsiz bir kalp ağrısı
Boyunları bükülmüş, gözleri ıslak.
Doğmuyor, doğmuyor neden yıldızlar
Neden böyle kan rengi sema bu akşam?

Toprak yine kan kusuyor, dağlar morarmış,
Bir gariplık sinmiş bulutların tarlasına.
Yollarda karanlık, karanlıkda insanlar
Leylekler misali göç başlamış :
Şarkılar susmuş. Uzak bir hatıra gülmek.
Sevda yaşamıyor, kanadından vurulmuş.
Yürü Döne'm, yolcu yolunda gerek,
Yürü çağlasın içimizde acılar ;
Dokunma, kanayacak yüreklerimiz.
Yollarda karanlık, karanlıkta insanlar.
Bir gariplik sinmiş bulutların tarlasına
Ve bir ay doğuyor, beklemediğimiz
Şöyle çarpan bir tokat gibi alnımıza.
Yollar kıvranıyor, Telgraf direkleri mahzun.
Bir kartal kanat açmış Vistül'e doğru.

Türkiye Deniz işçileri adına Ali Hadi Balsoy'un söylevi

Saygı değer arkadaşlarım
aziz dinleyicilerim,

İçinde yaşadığımız 20 nci yüzyılın 17/11/946 Pazar günü işte bu gün terakki yoluna tekâmül yoluna bir adım daha atılmış oluyor.

İşte bu adımı kendi iş yerlerinde sakin, mütevazi fakat yorulmaz tükenmez bir azimle çalışan Türkiye tekel işçileri arkadaşlarımız atmış bulunuyor.

Tarakki yoluna, tekâmül yoluna atılmış bir adım dedim. Evet saygı değer dinleyicilerim görüyoruz ki bütün tarih boyunca bize çok canlı delillerdirki tek başına dünyaya gelen insandan bu güne kadar hep bu yoldaki atılan adımların sayesindedirki bu yüksek ilerleme çağında bulunuyoruz.

Tek başına gelen zamanla üreyen insanlar bile en ibtidai çağlarında işçinin kıymetini işçinin ne kadar faydalı bir unsur olduğunu anlamakta gecikmemişleadir. Verdikleri kıymettir ki onlar taş devrinden tunç devrine tunç devrinden demir, demirden altın, altından plâtin nihayet Atom devrine erdirmiş ve ulaştırmıştır.

Kendi memleketlerinde işçilerine kıymet verenler ve onların kendi yanlarında inkişaf etmesine yardım edenler medeniyete erişmiş, zafere ulaşmış, tarakkı yollarının en ön saflarında yer almışlardır.

İşçi arkadaş hangi medeniyet varki senin elinle değil, hangi zafer varki senin kanınla değil, hangi tarakki varki senin adımlarınla meydana gelmemiştir.

Hangi ilerleme yolundaki kapıları çalsam seni önümde her zaman ölmez ayakta duran abideler gibi göğsü imanlı, başı dik, alnı açık ayakta görüyorum ve sen dün olduğu gibi, bugünde, bugün olduğu gibi yarında başları gökleri delen abideler gibi dim dik ayakta kalacaksın.

Sevin işçi kardeş medeniyet senin, iftihar et, tarakki senin göğsün kabarsın ve övün zafer senin nasırlı ellerinin eseri değilmidir.

Kendini küçümseme, hor görüyorlar diye üzülme. Seni tarih bilir, zafer fısıldar, tarakki terennüm eder ve senin çekicinin dandanları, pastalının hışırtıları, tezgâhının gıcırtıları işte bu tenpon dün olduğu gibi bu günde zaferin, medeniyetin tarakkinin eseridir.

Övün, iftihar et işçi arkadaş süre gelen tarih, boyunca omuzlarında taşıdiğın bu mukaddes yükü usanç getirmeden ebede kadar taşıyacak en müşkül anlarında, en tehlikeli zamanlarında sendikanı yanı başında bulacaksın. Güvenin o, desteğin o, terleyen alnının terini silecek yine o olacaktır.

Yaşamak için, yaşatmak için devirleri devirlere çevirmek,

Geçiyor çarpa çarpa işte semadan
Düşürüp gölgesini üstüne yolumuzun.
Örtüyor, örtmesin örtmesin ufukları
Örtmesin aydınlık ister hüriyet,
İnsanlar gibi yaşamak ister insan .
Yürü Dön'em, yolcu yolunda gerek
Yürü çağlasın içimizde acılar,
Dert çekmeğe mütehammil bu yürek.
Neden karanlığa uzanmış ellerin?
Neden yüzün yanıyor, avuçların ısınmış?
Şarkılar nerde? Aşkı nerde bıraktık?
Nerde yaz geceleri? Nerde çocukluğumuz?
Yollarda karanlık, karanlıkda insanlar.
Yine insanlarla kesiliyor yolumuz :
Geçiyor usul usul göçmen kafileleri.
Toplar yine uğulduyor uzaktan uzağa,
Gece sakin, dağlar taşlar dinliyor.
Ay ölmüş, bulutların düşmüş kucağına.
Bir kartal kanat açmış Vistül'e doğru
Uçuyor, işgal edip hür havaları
Gölgesi uzanmış Polonya toprağına:
Yürü Döne'm, yolcu yolunda gerek,
İşte yeni insanlar çıkıyor yolumuza :
Parçalanmış, kanıyor kanıyor yürekleri,
Sakalları uzamış gözleri derin.
Sokulalım Döne'm onların arasına
Ben : Bir şair, ardınca kol gezilen
Sen : Kuğu misali bir ballerin.

Gökte civan gibi kahrolası bir ay,
Yerde hüzün yürekler dolusu :
Işıklarla yıkanan şehirler serab olmuş.
Gönüller yıkılm ş düzen tutmuyor
Korku filiz sürmüş sevda yerine,
Lehistan vilâyeti cümleten harap olmuş
Mil çekilip Hürriyet'in gözlerine
Kurşuna dizilmiş, insanlarla beraber
Şafak vakti, yıldızlar batmadan.
Gökte cıvan gibi kahrolası bir ay,
Yerde hüzün yürekler dolusu.
Haber uçurulsun on iki bin alem semtine :
Düştü Polonya kalesi .

Attilha İlhan

NOT : Şafak vakti dünya ismiyle hazırlanan ikinci dünya harbi destanından.

Gün

Demokrasi üstü

Nietzche «İnsan üstü» nü doğurur da biz «Demokrasi üstü» nü doğuramazmıyız sank?. Bunun olmaması için lojik hiçbir sebeb mevcut değildir. Yaman filozof, insan oğlunda ne görmüşse, onları tepetaklak edip insana bir de (') işareti koymuş, kafa teknesinde bunları yeniden yoğurarak mümkün felsefelerin en bedbinini yaratmıştı.

Ben de Demekraside ne görmüşsem cümlesini tepetaklak ederek Demokrasiye (') işaretini ilâve ediyor «Demokrasi üstü» nü yaratıyorum:

İnsanlarda merhamet duysumu var? Nietzche: - öyleyse insan, merhametsiz olacaktır.. İnsanlarda ahlâki duygular mı var? Nietzche: - şuhalde insan, ahlâksız olmalıdır. İnsanlar sulh ve sükûnmu istiyor? Niezche: - madem ki bu böyledir, insan, kavgayı sevecek, kudrete tapacaktır.

Şimdi bende size diyorumki: Demokraside tenkid hürriyetimi var? şu halde benim büyük eserim olan Demokrasi tenkit tanımama hürriyetini himaye edecektir. Demokrasi söz hürriyetinini ister? Öyleyse Demokrasi sükût hürriyetini alkışlar. Demokrasi suiistimal yapan ekâbiri alaşağı etmek mi demektir? Şuhalde Demokrasi onları himaye edecektir.

Evet bütün bunlar olacak fakat bu nesnenin adı «İstibdat» değil, Demokrasiden de fazla bir Demokrasi; kısaca «Demokrasi üstü» adını taşıyacaktır.

H. T.

---

tarihlerde sahifalar açmak için sen sendikana sendikan sana muhtaçtır.

Yaşamaz işçi arkadaş, işçisiz sendika sendikasız işçi yaşamaz. Çünkü sendikasız işçi yaya suvariye benzer.

İşte aziz dinleyicilerim işçi arkadaşlarım. Bir kelime ile sendika neşeziz kalan gönüllere neşe, kolsuz kalan işçiye kol, babasız kalan yuvalara babadır.

Arkadaşlarım sözlerime nihayet verirken bütün sendikacı arkadaşlara ve bilhassa bu gün açılış törenini yaptığımız Türkiye tekel işçileri sendikasına muvaffakıyetler dilerim.

T. S. P. yayınları

Türkiye Sosyalist Partisinin ilmî sosyalizmin siyasi derslerini ihtiva eden yayınları devam etmektedir. Üçüncü kitap «Demokrasi ve Sosyalizm» adı altında çıkmıştır.

40 sahifelik bu küçük eser 20 kuruşa satışa çıkarılmıştır.

SABAHA DOĞRU

Bir gurub vakti
Beyaz bulutlar pembeleşir,
Gözlerin takıla kalır kızıllıklara.
Ağacın meyvesi dolgun
Dağlar solgundur bu saatte,
Gözlerinde mavi bir iklim.
Hayâli ufuklar ötesinde gülen bir dost
Bir dost, düşündürür seni daim.
Bakarsın akşam olmus,
Ay doğmuş üstünden iğdelerin,
Varsın uykusuz geçsin bu gecen.
Sabaha kadar dolaş tepelerde ;
Dümdüm çiçekleri kokla,
Yıldızları seyret
Ve saklan altında ayışığından
Bâdem ağaçlarının.
Rüzgâr essin,
Yapraklar dökülsün avuçlarına.
Uzaksın gündüzün dertlerinden;
Bir ayrı âlemde gibisin,
Serilmiş gözlerinin önüne
Dalga dalga ovalar;
Dudaklarında dökülmeğe hazır
Bahar şarkıları var.
Şafak sökecek belki birazdan.
Tatlı nameler kulaklarında.
Müterennim tabiat;
Akseyler tepelerden sesi gelir:
Bir meltem esmekte hafiften,
Gölgeler silinmektedir.
Şu yeşil vadiye bak:
Zirveleri yeşermiş kavakların.
Ve gün doğunca şehrin üstüne
Kapkara feryad yükselecek bacalardan;
Ehli dertler
Boğaz kavgasına gidecek.
Keçi yolları duman duman
Dudaklarında ıslıkla geçecekler uzaktan
Ellerinde çıkın;
Akın akın
Gülen fecrin müjdecileri.

F. Hikmet

GÜN İmtiyaz sahibi. neşriyatı fiilen idare eden: Esat Adil Müstecabi.
Yıllığı 1000 Altı aylığı 500, Ü. aylığı 250 kuruştur. Adres P. K. 519 İstanbul,

Dizi: Talât Altın Matbaası — Baskı: Berksoy Basımevi İstanbul